

Banca de Stat Republica Populară Română

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

100597

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

STRICT SECRET

Direcția REG. MARI MUREȘ-AUT. MĂGHI-

Serviciul _____

Secția _____

Biroul _____

IV-9
308
991-11

Nr. 822 1392

DOSAR DE EVIDENȚĂ

PE OBIECTIV (PROBLEMĂ) PRIVIND: _____

BANCA DE STAT REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

deschis la data 30 ian. 1962 închis la data _____ 19_____

187291

D 007408, Vol. 2

ARHIVA Nr. _____

07408/2

c. 0403

**Ministerul de Interne
Inspectoratul Județean Mureș**

Banca de Stat Republica Populară Română

**Documentele selectate fac referire la deschiderea
dosarului de obiectiv și măsurile de supraveghere
a personalului.**

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
DIRECTIA REGIONALA MURES AUTONOMA MAGHIARA
- Sectia IV a -

Se aprobă:

SEFUL DIRECTIEI
Lt. colonel securitate
SIDEA NICOLAE

STRICT SECRET!

25 ian.1962

H O T A R I R E

privind deschiderea dosarului de evi-
dență pe obiectiv "BANCA DE STAT A
REPUBLICII POPULARE ROMINE" din Tîrgu-
Mures.-

Banca de Stat a Republicii Populare Romine, este pio-
nul principal al întregului buget al statului nostru socialist.

Banca de stat a R.P.R. are următoarele sarcini prin-
cipale:

- Emiterea si deservirea pietii cu numeralul necesar ;
- Asigură stabilitatea monetară ;
- Controlul utilizării creditelor conform planului de
productie al țării;

Pentru realizarea acestor sarcini, Banca de Stat al
R.P.R. au luat următoarele măsuri principale:

- Efectuează controlul de casă al tuturor întreprin-
derilor ;
- Asigură controlul preventiv si posterior al utili-
zării creditelor, convingîndu-se dacă creditele acordate au fost
folosite exclusiv în scopul care s-a cerut si aprobat ;
- Prinde prin planurile sale de casă ce le întocmeste
disponibilitățile sau necesitățile de monedă ale regiunii si apoi
pe baze reale culesse din viata economică productivă, stabileste
plafonul de emisiune pe anumite decade pe întreaga țară.

În cadrul Băncii de Stat a R.P.R. din Tg. Mures luc-
rează un număr mare de salariați. Printre acești salariați sînt si
elemente dusemănoase ca fosti membri ai partidelor burghezo-mosie-
resti, fostii membrii ai prganizatiilor nationalist-fasciste, fosti
mosieri si chiaburi, fosti comercianti si fabricanti si alțe

categorii de elemente dusemănoase .-

Obiectivul B.R.P.R. din Tg. Mures a mai fost deservit informativ-operativ, pînă la data de 3 octombrie 1956 cînd a fost închis pe baza ordinului tov. Mînistru nr. 33.-

Materialele pe baza cărora au fost luati în evidentă suspectii, au fost trimise Serviciului III pentru exploatare, iar restul materialelor au fost predate spre clasare arhivei Secției "C".-

Fată de importanta ce o prezintă pentru economia noastră națională Banca de Stat a R.P.R., se necesită ca acest obiectiv să fie lucrat din punct de vedere informativ-operativ, în scopul curmării oricărei activități dusemănoase ce se va ivi în acest loc de mare importanță pentru statul nostru democrat-popular.-

În concluzie, față de cele de mai sus

p r o p u n :

Aprobarea deschiderii dosarului de evidentă pe obiectiv "Banca de Stat a R.P.R." din Tg. Mures și deservirea informativ-operativă.-

De acord:

ȘEFUL SECȚIEI
Cpt. de securitate

BOTH MARTIN

Lucrător operativ
Lt. de securitate
RADULESCU C-TIN

C. Radulescu

Sectia, e
Inregistrat sub. N° 822
din 30 I 62.

G. Zuc

64

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
DIRECTIA REGIONALA MURES AUTONOMA MAGHIARA

SE APROBA:-

SEFUL DIRECTIILOR REGIONALE
Lt.col.

SIDEA NICOLAE

STRICT SECRET!

13 iunie 1964

R A P O R T

La data de 12.06.1964 , ca urmare a ordinului primit din partea conducerii Direcției în vederea clarificării unor sesizări cu caracter naționalist-revizionist , făcut de tov. Director DOBRU, din cadrul Băncii de Stat Orășenești Tg.Mureș, ce au aparut în cadrul acestei instituții ne-am deplasat împreună cu tov. Maior MORARU IOAN la sediul acestuia din P-ța Trandafirilor.

După ce am ajuns la locul cauzei tov. director ne-a relatat că imediat după apariția Declarației partidului nostru în cadrul instituției respective au apărut la unii salariați o serie de manifestări cu un profund caracter naționalist -revizionist, manifestări care i-au fost aduse la cunoștință de unii salariați de naționalitate română, respectiv MOLDOVAN VIRGIL și GOMBOS ~~MARIA~~.

Fiind chemat numitul MOLDOVAN VIRGIL pentru a da relații referitoare la aceste aspecte , acesta a relatat următoarele :

După apariția Declarației s-a observat la unii salariați de naționalitate maghiară o izolare față de ceilalți angajați români, formând diferite grupuri, care în mod fătis s-au dat la unele manifestări cu caracter naționalist revizionist. Manifestări de asemenea nuanțe le-a avut numita MOLDOVAN ANIKO, PAL EVA, și LAZE IULIA, ce fac parte din aceeași brigadă, a cărei șefă este numita MOLDOVAN ANIKO, astfel:

Întârziind într-o dimineață de la birou și fiind întrebată de unii salariați asupra cauzei întâzierii numita MOLDOVAN ANIKO, în mod arogant și fătis a arătat următoarele : "După ceasul vostru am întârziat, dar după al nostru n-o să mai întârziem."

Aceiași salariată, așa după cum afirmă MOLDOVAN VIRGIL, a arătat într-o discuție că a citit într-un ziar maghiar următoarele : "Dacă românii nu au fost în stare să plătească impozit pentru Ardeal, maghiarii pot, iar după 23 August Ardealul va fi predat maghiarilor".

De asemenea cu ocazia vizitei făcute în țara noastră de tov. Janos Kadar cînd acesta a arătat în conferința sa că Ardealul este al romînilor , numita MOLDOVAN ANIKO, venind la birou într-o dimineată a început să plîngă , susținînd în mod deschis că Ardealul este al maghiarilor și nu al romînilor și ca atare el trebuie să fie alipit la patria mamă.

Salariata LAZI IULIA , în nenumărate situații a căutat să pună în situație de inferioritate pe unii salariați de naționalitate romînă, făcînd dese afirmații că : "Maghiarii sînt mai deștepți decît romînii".

În situație de inferioritate față de R.P.Ungară a pus și statul nostru, arătînd că : "Statul maghiar are o industrie incomparabil mai dezvoltată decît a noastră, că românii nu sînt în stare să producă nimic".

Aceste manifestări , așa după cum arată numitul MOLDOVAN VIRGIL, sînt făcute în mod deschis, în vestiar, atît dimineata la sosirea în serviciu cît și la plecare, cu care ocazie aceste persoane arătate mai sus strîng în jurul lor alți salariați cu care discută probleme de nuanță naționalist -revizionistă.

Cu ocazia discuțiilor purtate cu numitul MOLDOVAN VIRGIL care ne-a relatat aceste aspecte i s-a cerut să dea și o declarație, în care să arate în mod detaliat, problemele sesizate, cerere cu care cel în cauză a fost de acord, promițîndu-ne că ne-o va da în cursul zilei de 15.06.1964.

Menționez că manifestările arătate în cuprinsul raportului ce ne-au fost relatate de numitul MOLDOVAN VIRGIL sînt confirmate și de agentul "ANDREI" din problema P N.T. , care într-o discuție cu soția sa , aceasta i-a relatat următoarele aspecte, ce sînt cuprinse în nota informativă din data de 12.06.1964, după cum urmează:

Functionara LIA ROMAN de la B.R.P.R. a comunicat în mod confidențial kolegei sale secretara băncii **ECAL** GOMBOSIU că între kolegele sale maghiare, în urma comunicatului dat de

Partid și Guvern în legătură cu relațiile noastre cu U.R.S.S. și în special C.A.E.R. , precum și a vizitei făcute în Ungaria de N.S.Hrusciov , s-a creat o atmosferă de satisfacție mai mult sau mai puțin ascunsă, pe temeiul că :

Relațiile de prietenie și colaborare politică și economică s-au înrăutățit prin urmare România nu va mai putea conta pe viitor pe sprijinul necondiționat al U.R.S.S. în politica sa economică și teritorială. Prin vizita lui N.S.Hrusciov în Ungaria, s-a cucerit simpatia și sprijinul U.R.S.S. față de Ungaria și politica ei teritorială, mai ales că N.S.Hrusciov a primit cadoul oferit de Janos Kadar format din 4 cai de cea mai bună rasă.

În acest fel fiind sigură pe sprijinul U.R.S.S. guvernul maghiar, va cere revizuirea Tratatului de Pace și revendicări teritoriale față de R.P.Română, ceea ce înseamnă că R.P.Ungară va primi dacă nu în întregime măcar în parte Ardealul de Nord, cedat cu ocazia Dictatului de la Viena.

În material agentul nu a dat nume concrete a acestor persoane, neinsistând asupra acestor probleme , pentru a nu crea suspiciuni soției sale.

Persoanele care mai cunosc aceste manifestări naționalist-revizioniste sînt și următoarele :

- ONISOR ELENA
- MONOKI IOLANDA
- GURAN EVA
- TIMARU MINERVA
- SUCIU SALOMEEA

Rezultă de aici că din rîndul elementelor care cunosc aceste aspecte naționalist-revizioniste sînt și persoane de naționalitate maghiară, care pot fi anchetate în această problemă.

Dat fiind faptul că aceste manifestări au un caracter naționalist revizionist fățiș, creînd o atmosferă de izolare și neîncredere între salariații de naționalitate maghiară și română, propunem a se lua următoarele măsuri :

1.) Să se consulte dosarele de cadre a acestor elemente indicate în raport, să fie identificate și căutate în evidența Secției "C" în vederea stabilirii relațiilor pe care le întretin în afara instituției și respectiv dacă aceste manifestări nu au un caracter organizat din exterior. Să se stabilească familiile din care fac parte și ce origine au. Să fie identificați și veri-

ficați soții acestor salariate, ce au fost semnalate cu asemenea manifestări.

.2.) Să se consulte imediat agentura din obiectiv, asupra acestor probleme, în scopul adâncirii lor și stabilirii de noi aspecte naționalist revizioniste pe care le au aceste elemente. În acest scop, propunem și folosirea numitei [REDACTED], soția agentului "ANDREI", care deși este româncă și membră de partid, în trecut a fost agentă a organelor noastre, care de asemenea dispune de posibilități de informare în această problemă.

După executarea celor două sarcini propunem aprobarea anchetării cazului întrucât așa după cum rezultă din raport este vorba de o acțiune deschisă a unor elemente naționalist revizioniste.

După anchetare să informăm Comitetul Regional de Partid, cu propunerea de demascarea acestora într-o ședință deschisă în cadrul instituției.

SEFUL BIROULUI IV
Maior

MORARU IOAN

LUCRATOR OPERATIV PRIM
Lt.maj.

FLOREA NICOLAE

DE ACORD:

/SEFUL SERVICIULUI III

Cpt.

FLOREA GHEORGHE

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
DIRECTIA REGIONALA MURES AUTONOMA MAGHIARA

1
In data de
07. VIII. 1964
in cazul de caz de
B.R.P.R. s-a constat
ca nu au fost
anterior au re-
cunoscut faptul.

Se aprobă:
SEFUL DIRECTIEI REGIONALE
Lt.col. *[Signature]*
SIDEA NICOLAE

STRICT SECRET!
3 VII 1964

R A P O R T
=====

- privind manifestările naționaliste
ale unor salariați ai B.R.P.R. -Di-
recția orășenească Tg.Mureș.-

Fiind sesizați de tov.director al B.R.P.R. Direcția oră-
șenească Tg.Mureș, despre manifestările dușmănoase naționaliste ale
unor salariați din cadrul Băncii de stat Tg.Mureș, am trecut la
verificarea acestor aspecte, conform ordinului conducerii Direcției
Regionale M.A.I.

Intrucât în cadrul băncii de stat nu avem agentură, ve-
rificarea a trebuit să se facă în mod direct prin audierea unor
persoane, care într-o măsură sau alta au avut cunoștință despre
aceste manifestări naționaliste.-

In acest sens s-a obținut o declarație de la numitul
MOLDOVAN VIRGIL, care arată că din cele auzite de el de la unele
salariați (cel în cauză nu cunoaște limba maghiară) în ultimul
timp în cadrul Băncii de stat - direcția orășenească, se constată
o serie de manifestări naționaliste.- Astfel de manifestări are
în special numita MOLDOVAN ANA, controlor șef care purta discuții
de acest gen cu salaristele PALL EVA, MONCKI IOLANDA, GURAN EVA și
altele.-

In declarația sa, numitul MOLDOVAN VIRGIL redă o serie
de cazuri concrete când numita MOLDOVAN ANA a avut astfel de mani-
festări, însă precizează că lui i-au fost aduse la cunoștință de
către numita OANES ELENA, care cunoaște limba maghiară și deci
înțelegea discuțiile ce se purtau.

Pe acest considerent am trecut la audierea numitei OANES
ELENA, care a declarat că nu are nici un fel de cunoștință despre
astfel de manifestări. Au mai fost audiate și alte salariați care
erau indicate că ar cunoaște aceste probleme, ca de exemplu POP

EMILIA, ROTARU MARIA, precum și numitul KIBEDI MIHAI, însă nici unul nu a declarat nimic, arătând că în cadrul Băncii de stat nu se discută astfel de probleme.-

Singura salariată dintre acelea cu care am stat de vorbă și care ne-a relatat manifestările naționaliste ale numitei MOLDOVAN ANA, este numita GOMBOS MARIA, membră P.M.R. care lucrează în aceeași brigadă cu MOLDOVAN ANA și despre care a declarat verbal că este principala inițiatoare a acestor discuții naționaliste.- Astfel a declarat că cea în cauză în una din zile a încercat să demonstreze cu exemple istorice apartenența Ardealului la Ungaria, precum și alte aspecte legate de această problemă.-

Numita GOMBOS MARIA arată că a avut o serie de neplăceri în serviciu din partea salariatelor de naționalitate maghiară, întrucât ea în calitate de membră de partid a luat poziție și le-a atras atenția să nu mai discute astfel de probleme la serviciu. După cum afirmă, dânsa chiar a făcut propuneri biroului organizației de bază P.M.R., ca brigada în care lucrează MOLDOVAN ANA să fie încadrată în mod proporțional cu salariate de naționalitate română, pentru a schimba atmosfera aceea nesănătoasă, însă pînă în prezent nu s-au luat nici un fel de măsuri.-

De menționat că numita GOMBOS MARIA la început a promis că ne va face o declarație detaliată privind problemele discutate, însă ulterior a refuzat acest lucru.-

Pentru clarificarea problemelor ivite la Banca de stat am luat legătura și cu fosta agentă "ION VASILESCU" care însă nu a reușit să stabilească aspecte deosebite față de cele cunoscute deja de noi. În acest sens, fosta agentă a furnizat o notă informativă și a fost instruită de a stabili mai concret manifestările naționaliste ale numitei MOLDOVAN ANA, precum și ale altor salariate.-

În ultimul timp nu s-au mai constatat din partea acestora asemenea manifestări, probabil în urma audierilor efectuate de organele noastre.-

Numita MOLDOVAN ANA, principala inițiatoare a acestor manifestări naționaliste, este născută la 24 VII 1924 în Tg. Mureș, fiica lui Andrei și Ileana, de naționalitate maghiară, cetățenie română, studii școala normală, de profesie învățătoare în prezent controlor șef la B.R.P.R. Direcția oraș Tg. Mureș, ne-căsătorită, neîncadrată politic, domiciliată în Tg. Mureș Str.

Față de cele de mai sus, propunem să se stea de vorbă cu numite MOLDOVAN ANA în legătură cu aspectele relatate, după care vom face propuneri corespunzătoare.-

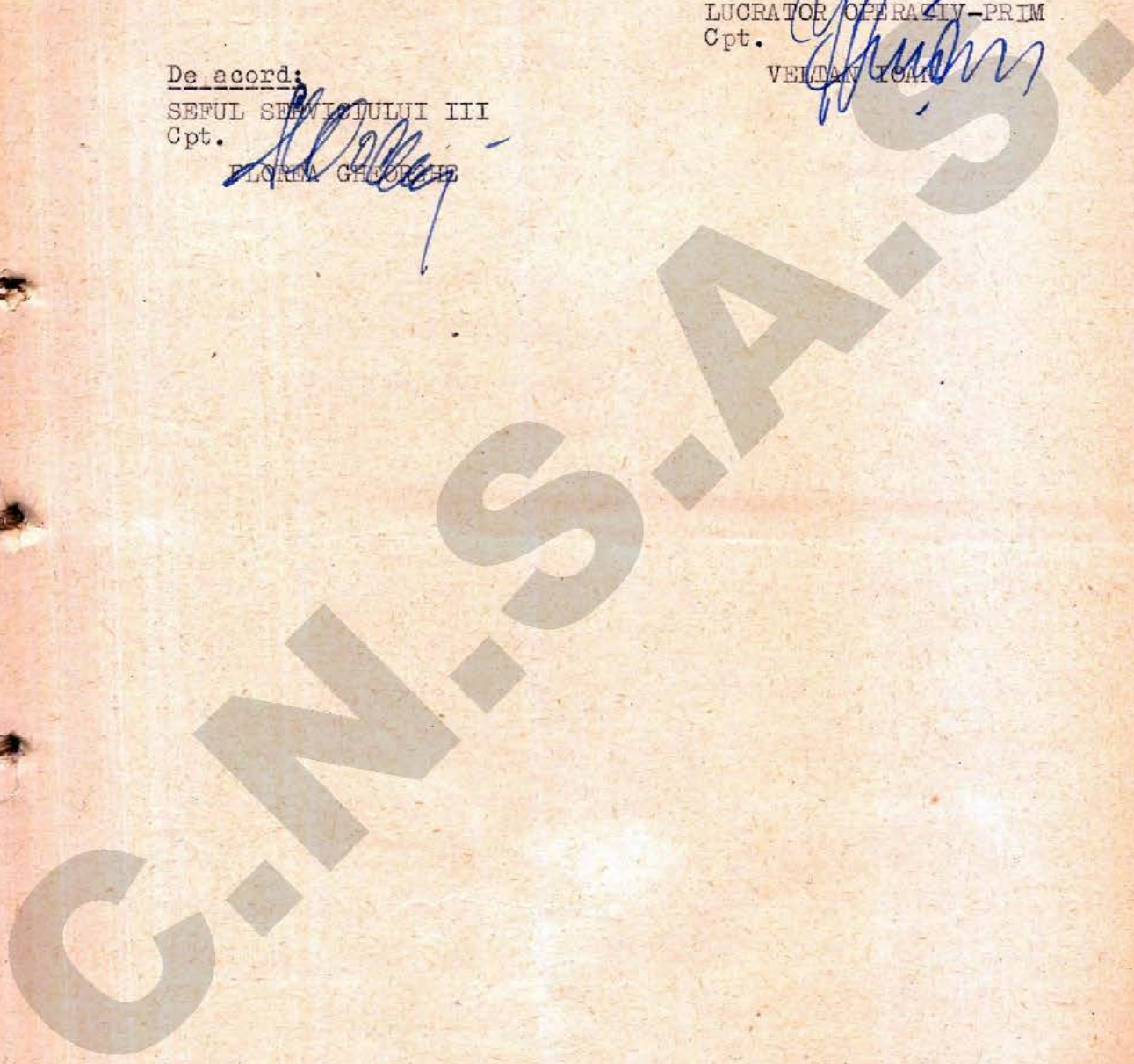
LUCRATOR OPERATIV-PRIM
Cpt.

VEITAN IOM

De acord:

SEFUL SERVICIULUI III
Cpt.

FLORINA GHICULEA

Ministerul de Interne
Inspectoratul Județean Mureș
Serviciu III
23.02.1977

114 ~~20~~
Strict Secret
Exemplar unic

Suletin

Raport

- privind contabilitățile făcute cu
ocazia controlului - sondaj efec-
tuit la Banca Națională -
Sucursala Județeană Mureș.

În ziua de 23.02.1977 am efectuat un con-
trol-sondaj la Banca Națională - Sucursala Ju-
dețeană Mureș, care a vizat stabilirea modu-
lui cum sînt respectate la acestor unități dis-
pozițiile date cu ocazia controlului de fond
din 24 dec. 1976 și am contatat următoarele:

① Dispoziția privind învîlcirea în Târnose
Toader, refer la nivelul administrativ, cu activitatea
de evidență, păstrare și manipulare a documente-
lor secrete a fost indeplinită, prin decizia nr. 1
de conducerea unității ca nr. 2/1977.

② Dispoziția privind banca angajamentului, pe-
rărit de HCM 19/1972, de la toate persoanele care
sînt trecute pe lista persoanelor care au accu-
tate documente secrete, a fost respectată, interpretat
s-au luat angajamente noi și de la angaja-
ții care au mai renunțat în astfel de anga-
jamente și au apreciat ca fiind acest proce-
dedu care a fost de natură a renunța tuturor
por angajator depline obligațiile ce le revin în

③ Tot pe aceeași linie am contactat cî. persoanele învinuate cu transmiterea prin telex, chiar și a unor date secrete, nu au fost încete pe lista celor care au acces la documente secrete și nu aveau acceptarea luată.

S-a dat dispoziție ca acest aspect să fie în termen de 3 zile în legalitate.

④ Din discuțiile purtate cu conducerea unității a rezultat că în problema privind intărirea codului de transmitere prin telex a unor date cu caracter secret, în cî. nu au primit noi dispoziții, dar cî. în luna martie a.c. se arată că nu control pe linie de BDS de la organul central și este posibil ca atunci să se clarifice și această problemă.

Urmas.

Raport
10/2/77

MINISTERUL DE INTERNE
INSPECTORATUL JUDEȚEAN MUREȘ
SERVICIUL III

STRICT SECRET !
Expl.unic.

nr.312/00447/00 din 07 03 1977

Raport informativ

La intalnirea avută cu informatorul "ALEU" la 07 03 1977 legat de comentariile cu privire la umările cutremurului din seara zilei de 4 martie 1977 a relatat următoarele :

Trecând cu probleme de serviciu la Banca Națională, Sucursala Jud.Mureș a discutat cu mulți angajați, printre care : RADU MIRCEA inspector, membru P.C.R.; BIRTALAN STEFAN inspector, membru P.C.R. AZBE MIHAI neincadrat politic, inspector; OGNEANU IOAN, HEGYI ALEXANDRU contabil - șef, BUJA MARGARETA contabilă. Toți cei de mai sus erau foarte îndurerăți pentru viețile pierdute, pentru bunurile materiale distruse cu această ocazie. Făceau diferite calcul, cât timp este necesar pentru recuperarea pierderilor materiale, însă partea cea mai dureroasă este pierderea de vieți omenești. Sursele nu reține sigur că cine s-a venit cu inițiative că ar trebui să se inițieze contribuția bănească din partea salariaților, cum a fost cu ocazia inundațiilor, că statul nu dispune în prezent de sume rezerve pentru a putea reconstrui toate la un timp record fără contribuția materială a celor care nu au suferit în urma acestui dezastru.

Unul dintre cei de mai sus a spus că la început angajații de la Banca erau cam îngrijorați pentru eventuala lipsă de alimente dar s-au potolit spiritele când s-au convins de buna aprovizionare a orașului.

R.S. Informațiile au fost furnizate în urma sarcinilor trasate, cu privire la starea de spirit a populației.

S.T. A primit sarcini să urmezească în continuare comentariile ce se fac la gat de această problemă, Cele negative să fie combătute cu tact, și să ne fie sesizate la timp.

M.L. Note se propune a fi exploatate la Buletin, apoi la dosar obiectiv.

Red nr.2699/00

Mr. Cseh Ad.

MINISTERUL DE INTERNE
INSPECTORATUL JUDEȚEAN MUREȘ
SERVICIUL III-
Nr. 323 / 007 din 20.05.1980

167
27
STRICT SECRET
Exempl. nr. 1

R A P O R T

Pe baza aprobării conducerii inspectoratului, în date de mai sus, s-a fost organizată pregătirea contrainformativă a deținătorilor de secrete din cadrul Institutului de proiectare județean. Direcția județeană de statistică, Centrul teritorial de calcul electronic, Banca Națională - sucursala Mureș și ADAS.

Acțiunea s-a desfășurat în sala cinematografului "Tineretului", cu participarea a cca 250 de persoane (C.T.C.S. 120 I.P.J. 40, D.J.S. 20, Banca Națională 60, ADAS 10).

După ce au fost prelucrate principalele prevederi ale actelor normative care reglementează apărarea secretului de stat și modul de stabilire a relațiilor cu cetățenii străini (Legea 23/1971, H.C.M. 18 și 19/1972), s-au prezentat filmele, producție M.I. pe acest profil, "Necesurile Sfintei Fecioare" și "Foliță în alb", care au captat interesul persoanelor participante la acțiune.

Prin rețeaua informativă și persoanele de încredere din obiectivele menționate se va urmări reacția participanților și întărirea eficienței măsurii prin crearea unei atmosfere colective favorabile față de problema apărării secretului de stat.

Mr. PUSKAS GEORGHE
Mr. CSEH ADALEBERT
Cpt. SATEU VIRGIL

RD-053/490
4 ex. / I-V
1 ex. Mr. Cseh
2 ex. Mr. Puskas